СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 200. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, четвер, 28-го серпня 1947. No. 200. JERSEY CITY and NEW YORK, Thursday, August 28, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АТОМОВУ БОМБУ ВИРОБЛЯЮТЬ У ПІДЗЕМНИХ ЧЕЛЮСТЯХ

Вашингтон, 26 серпня. — Департамент війни потвердив, що комори, копані під горами в околиці Албукерк, у стейті Ню Мексик, є призначені на головне пристановище для виробу спеціяльної зброї. Цей відділ має за обовязок опікуватися атомовими бомбами і він стоїть під спільним наглядом армії й флоти. Департамент війни згадав, що роботи в околиці Албукерк належать до тайних робіт, до яких належить теж виріб атомової бомби на підставі акту з 1946 р. Оце потвердження оприлюднено в формі відповіди на запит, чи є правдиві недільні звідомлення щоденника Денвер Повст про копання підземних комор. В оповістці департаменту війни сказано теж, що підземними працями керує генерал майор Леслі Р. Гровс, а його заступником є протиадмірал Вилієм С. Парсонс, директор атомової оборони при департаменті флоти.

Комісія Атомової Енергії виявила, що атомова ляборатогія в Льос Алмос, у стейті Ню Мексик, тепер поширена і перемінена на постійну ляборатогію.

ПОСТІЙНА ПАТРУЛЯ НАД ВОДАМИ ОКЕАНУ.

Ню Йорк, 27 серпня. — Начальник Стратегічної Повітряної Команди ген. Джордж С. Кенні вийшов з домаганням утримувати постійну повітряну патрулю далеколетних літаків, таких як Бі-36, над водами океану. Своє домагання умотивував він у найновішому виданні тижневика „Авіейшен Вік". Кенні твердить, що саме існування такої патрулі служитиме для відстрашення ворогів від нападу на Америку.

КОНГРЕСМЕНИ ВИЇЗДЯТЬ ДО ЕВРОПИ.

Ню Йорк 27 серпня. — Група 19 конгресменів виїхала кораблем Квін Мері на студії економічних, політичних і суспіл... [illegible] ...вити потрібні ...теріяли для конгресу, коли прий... на чергу дебата над Пляном Маршала для відбудови Европи. Провідником виправи є конгресмен Крищієн А. Гертер з Масачусетс. Він самий був уже раз в Европі в 1945 р. з дорученням департаменту рільництва і УНРРА. Конгресмени мають на цілі обїхати Англію, Францію, Німеччину, Чехословакію, Австрію, Бельгію, Голандію, Італію, Грецію, Норвегію, Швецію, Данію, Польщу й Люксембург. Для прискорення праці вони поділяться на кілька секцій.

ЛЕГІОН МАЄ СВОЮ ПОЛІЦІЮ ПІД ЧАС КОНВЕНЦІЇ.

Ню Йорк. — Самі члени Американського Легіону будуть творити сторожу безпеки на лад військової поліції („М.Р.") під час конвенції, яка розпочинається в четвер у Медисон Сквер Гарден. Досі назначено 1,600 таких полисменів. Вони не мають жадної зброї і вживатимуть лише переконування, коли хтось з членів Легіону переступить границі приличности на вулицях міста.

Президент Труман, якого приїзду надіялися на отворення конвенції, не буде міг взяти участи в конвенції тому, що приготовляється виїхати до Ріо де Жанейро на закінчення Міжамериканської Конференції.

З АМЕРИКИ ЕМІГРУЮТЬ ДО АВСТРАЛІЇ.

Ню Йорк. — Тисячі бувших американських вояків, які подружилися з австралійськими дівчатами, виемігрують на постійний побут до Австралії, як про це сповіщає директор Австралійської Пресової Агенції, Гейвин Кейсі. Він каже, що Австралія примістила б і мільйон американців, коли б вони хотіли туди поїхати і коли б було доволі перевозових засобів. — Зі Сан Франсиско повідомляють, що австралійський консулат просто обляжений аплікантами, які хочуть дістати дозвіл на виїзд до Австралії. Перша група емігрантів, складена з 44 осіб, виїде туде 5 вересня.

СТІВЕДОРИ ПРОЦЕСУЮТЬСЯ ЗА МІЛЬЙОНИ НЕДОПЛАЧЕНОЇ ПЛАТНІ.

Ню Йорк. — 3,000 механіків при відвантажуванні кораблів („стіведорів") внесли до федерального суду позов проти 60 підприємств, які постачають на роботу стіведорів. Вони хочуть випроцесувати заплату недоплаченої робітничої платні. Їх претенсії доходять до $5,000,000. Ця платня належалась би їм на підставі рішення Найвищого Суду про платню за час втрачений на дорогу до праці („від брами") в рр. 1943, 1944, 1945. Хоч опісля суд рішив, що з малими претенсіями нема як іти до суду, то стіведори твердять, що їм належиться платня за „над-час".

ФОТОГРАФІЯ В ТРЬОХ РОЗМІРАХ.

Вашингтон. — Фотографії з життя, які дозволяють оглядати особу і з боку, появляться вже впродовж кількох тижнів. Перші світлини покажуть в Морському Фотографічнім Центрі в Анакостія. Ця система називається три-візія. Її винахідником є Доглес Ф. Виннек, з Мавнт Вернон, Н. Й. Нові світлини стануть особливо придатні при оголошеннях.

Вашингтон дістав відмовну відповідь з Москви в справі засуду Петкова

Вашингтон, 26. серпня. — Советська Росія відкинула домагання Америки й Великої Британії, щоб провірити присуд болгарського суду над провідником опозиції в Болгарії, Миколою Петковом. Москва мотивує це відкинення тим, що це було б вмішуванням у внутрішні відносини Болгарії. Речник департаменту стейту виявив, що американський уряд не вдоволяється цею відмовою і буде пробувати піднести цю справу Аліянтській Контрольній Комісії в Болгарії. Домагання, щоб Росія застановила виконання присуду смерти над Петковом, поставив в Москві американський амбасадор В. Бедел Смит.

КАНАДА ПРИЙМАЄ НОВИХ ІМІГРАНТІВ.

Отава, Канада, 26. серпня. — Після знесення недавніх обмежень для іміграції слідний значний іміграційний рух до Канади. Недавно приїхали з Англії 7,000 робітників до провінції Онтаріо. Вони приїздять дальше літаками на підставі зарядження премієра провінції Джорджа Дру. З інших національних груп замітне є допущення 5,000 вояків з бувшої польської армії. Другою замітною групою імігрантів є 3,000 фармерів з Голандії для розвитку певного роду земельного господарства. В найближчому часі прибудуть 10,000 скитальників з Европи. Півтори тисячі з них вже приїхали до Канади та стали до праці при вирубуванні лісів. Крім того 2,000 з них будуть допущені в праці при виробі одягів, і 1,500 для домашньої обслуги.

МІЖАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В РІО ВИКІНЧУЄ ДОГОВІР.

Петрополіс, Бразилія, 26. серпня. — Тисяча делегатів Міжамериканської Конференції вже цілковито погодилися на всі спірні питання, а це дає запевнення, що договір про спільну оборону Американської півкулі стане історичним фактом. Настрій між делегатами такий піднесений, що вони надіються покінчення конференції ще цього тижня. Це може теж приспішити приїзд президента Трумана на закінчення конференції, хоч теперішній плян передбачував його відвідини до Бразилії на день 5. вересня.

Договір обіймає такі основні точки: 1. Натаврування всякої агресії без огляду на це яка вона не була б; 2. установлення зони безпеки для Американської півкулі, яка сягала б від одного бігуна до другого; 3. колективні засоби для оборони перед нападом.

КОНГРЕСМЕН ІТОН ДОБАЧУЄ НЕБЕЗПЕКУ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В ГРЕЦІЇ.

Вашингтон. — Предсідник комісії закордонних відносин палати репрезентатів, конгресмен Ітон заявив, що „Греція може стати бочкою пороху, яка вибухне третьою світовою війною". Коли б Росія зайняла Грецію, думає Ітон, тоді вона піде просто на Туреччину і на інші краї над Середземним морем, а це с... [illegible] ...ставою до здобуття світу. З цих причин Америка мусит... [illegible] ...до самого ... [illegible] ...вони підуть ... прийн... [illegible] ...етарів відділів й на ... [illegible]

ПЛЯНУЮТЬ ПЕРЕВЕСТИ В НІМЕЧЧИНУ РИБАЦЬКІ СУДНА.

Бостон, 26. серпня. — Яких 300 рибацьких суден має бути перевезених з Америки до Німеччини, щоб помогти їй прохарчувати себе серед теперішньої харчової скрути. Деякі власники рибацької флоти ведуть уже переговори з урядом у Вашингтоні для продажу таких суден для вжитку німців.

Тейлор, висланник Трумана, на розмові про мир з папою

ГОВОРИЛИ ПРО ПОЛІТИКУ РОСІЇ ТА ЇЇ ЦІЛИ — ТЕЙЛОР ПРЕДСТАВИВ КОНКРЕТНІ ПРОПОЗИЦІЇ.

Рим, 26. серпня. — Папа Пій XII. прийняв на приватній авдієнції Мирона С. Тейлора, спеціяльного посла від президента Трумана. Звертають увагу, що розмова велась дуже довго та що авдієнція була найдовша з усіх, які папа уділив останніми роками будь кому з дипломатичних представників. Ватиканські кола кажуть, що обговорювано проблеми світового замирення. Президент Труман, як кажеться, хоче зібрати погляди найвищих особистостей у світі на справу мира. Тому, що погляди папи на світові проблеми дуже важні з огляду на його престіж не тільки в Католицькій Церкві, але й в усіх відповідальних колах, президент Труман вважав за вказане продовжати традицію през. Рузвелта і ввійти з Ватиканом у тісніші зносини. Кажуть, що між проблемами, які обговорював Тейлор з папою, найважнішими були питання, що відносились до аналізи політики Росії та її цілей.

АРЕШТИ В ЮГОСЛАВІЇ ЗА ВБИВСТВО КАТОЛИЦЬКОГО СВЯЩЕНИКА.

Тріест, 26. серпня. — Югославська преса звідомляє, що арештовано 33 особи в звязку з вбивством католицького священика в Лянїще, в Істрії, що є під контролею Югославії. Комуністична пресова агенція заповідає, що всі ці особи будуть суджені „югославським народнім судом". Агенція пояснює, чому „селяни" вдерлися до церкви, де о. Я. Укмар, миропомазував дітей в асисті о. Міро Буселіча, якого, як відомо, потім вбито, ножем у карк. Ці „селяни", кажеться далі, були обурені, що відмовлено миропомазання дітям партизан. Монсіньор Укмар, тяжко побитий, лежить далі в шпиталі в Фіюме. Єпископ А. Сантін з Трієсту оголосив, що це, що передає згадана Агенція, є неправдою. Каже, що комуністів не допущено до костела тому, бо попередньої неділі подібні „хулігани" вдерлись до церкви з червоними прапорами, перервали богослуження та обкидали смердячими помідорами і яйцями вівтар. Ватиканський орган, Осерваторе Романо, робить відповідальним за цей вчинок югославський уряд, бо це він ширить ненависть до Католицької Церкви.

МАДЯРСЬКІ КОМУНІСТИ РОЗБИЛИ МІТІНҐ І ПОБИЛИ СВОЇХ ПРОТИВНИКІВ.

Будапешт, 26. серпня. — В місті Чонград мало відбутись віче Партії Незалежности, на якому головним бесідником призначено Золтана Пфейфера, лідера партії. Спершу пробувано відбути віче в Чентеш, але його комуністи розбили, тоді перенесено його до Чорнград, а поліція обіцяла, що подбає про спокій. Та поліція не явилась на вічу, а комуністи не тільки віче розбили, але ще тяжко побили Пфейфера та його помішників, між ними Тамаса Керестеша, якого залишили на підлозі, облятого кровю. Американський представник заложив протест проти такого нарушенння свободи, заявляючи, що американський уряд приглядається подіям в Угорщині „з серіозною увагою".

ЗАСТАНОВИТИ СТРІЛЯНИНУ НА ЯВІ, ВЗИВАЄ РАДА БЕЗПЕКИ О.Д.

Лейк Соксес, Ню Йорк, 26. серпня. — Рада Безпеки Обєднаних Держав ще раз звернулсаь до Нідерляндів та Індонезької Республики з апелем негайно припинити мілітарні кроки, так, як це зазначено в апелі, виданім тому чотири тижні.

ДОБАЧУЮТЬ „ПОМИЛКИ" В ЗАЯВІ ҐЕН. ВЕДЕМЕЄРА ПРО КИТАЙ.

Нанкінг (Китай), 26. серпня. — Міністер закордонних справ Ванг Шіг-чіг заявив, що уряд вислав до американської амбасади відповідь на прощальну заяву ген. Ведемеєра про відносини в Китаю. Відповідь признає добру волю ген. Ведемеєрові, але зазначує, що він не знає добре відносин у Китаю. Ген. Ведемеєр подав у своїй заяві, що нанкінґський уряд треба цілком переформувати на національний, як і перевести економічні та політичні реформи, а не опиратись тільки на мілітарну силу. Він теж пропонував чистку, себто усунення з уряду скорумпованих і неспосібних урядовців.

ЖЕНЕВСЬКІ НАРАДИ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ БЕЗНАДІЙНІ

Женева (Швайцарія), 26 серпня. — Наради Спеціяльного Комітету Обєднаних Держав Для Розсліду Палестинської Проблеми закінчаться, як заповідають, повною невдачею. Члени Комітету не можуть ніяк погодитись, так, що їх наради можна назвати „безнадійним непорозумінням". Делегати Уругваю, Ґватемалі й Чехословаччини, які є за признанням жидам більшого простору в Палестині, покинули салю нарад. Нема згоди ні щодо границь, ні щодо форми незалежности евентуальних держав, жидівської та арабської. Більшість делегатів є взагалі проти незалежности. Кажуть, що жидівська держава економічно вдержалася б, а арабська ні. Знов араби доказують, що теперішній економічний стан жидів у Палестині є вдержуваний штучно, бо тільки допомогою чужинецького капіталу. Ще найскорше погодився б Комітет на створення незалежної держави з Єрусалиму, над якою виконували б мандат Обєднані Держави.

ОДНОПАРТІЙНИЙ КАБІНЕТ У ГРЕЦІЇ.

Творить його Цальдаріс з членів своєї партії.

Атени (Греція), 27 серпня. — Константин Цальдаріс, що був давніше премієром, а останніми часами міністром закордонних справ, формуючи новий міністерський кабінет, заявив, що не може притягнути до нього представників різних політичних груп; тому складає кабінет з членів своєї народної партії, яка, як він каже, становить „парляментарну більшість". Цей його поступок називають „визовом, киненим американцям". Це тому, що американські представники в Греції, амбасадор Линколн МекВіг та Двайт П. Грісволд, є за „широкий кабінет", який обіймав би усі ... [illegible] ... а не тільки праві, як це є ... [illegible] ... цього приводу ... рово... [illegible] ... „урядову крізу" в Греції, яка стає що раз грізнішою ще й тому, що повстанчий генерал, Маркос Вафтіадіс, задумує осісти зі своїм закордонним, про-советським урядом в північній частині Греції. Це має статись найдалі до 15 жовтня.

НЕБЕЗПЕКА НОВОЇ ВІЙНИ.

Люди душевно хворі та втратили надію, каже сер Ор.

Женева, 26 серпня. — Сер Джан Бойд Ор, генеральний директор Харчевої й Агрикультурної Організації, каже, що треба зробити щось конкретного, щоб облекшити світове нещастя, бо інакше мусить прийти до третьої світової війни. На його думку треба Обєднаним Державам створити негайно Світову Харчеву Раду. Треба, каже він, доконче робити щось у цьому напрямі, бо світ духово хворий, люди зачали тратити усяку надію, а великі потуги бояться одна одної.

КАМПАНІЯ ЧЕРВОНИХ В РУМУНІЇ ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Букарешт (Румунія), 25 серпня. — Комуністи в Румунії готуються перебрати цілу владу в цілій країні у свої руки в часі, як червона армія забереться з Румунії. Щоб знищити цілковито всяку опозицію, ведеться далі широка підготовка до процесу проти д-ра Юлію Маню, представника селянської партії, загально шанованого румунським населенням без огляду на партійні різниці, очевидно за виключенням комуністів. Кажуть, що це не буде властиво процес проти Маню в дословнім значенню, а тільки пропаґанду, звернену проти Злучених Держав. Судова розправа мала б виказати американську фінансову допомогу підпольній акції, зверненій проти теперішнього уряду за те, що він є про-советським. Далі кажеться, що вживається тортур проти політичних вязнів, щоб таким способом змусити їх зізнавати на суді проти американців, замішаних у згадану підпольну акцію.

ЗІЗД 2,000 ВЧЕНИХ.

ДОНДІ (Англія), 26 серпня. — Британська Асоціяція для Поступу в Науці розпочала свої „нормальні" наради, перші від часу війни. Такі нормальні наради відбувались у цьому місті 30 серпня 1939 року. Як зачали місто евакувати наслідком воєнних подій, наради продовжувано. Вкінці треба було їх таки перервати. Теперішні наради є саме дальшим „продовженням" і в цьому самому місті, згідно з „англійським характером". На конференцію прибуло понад 2,000 науковців з різних частин світу, в цьому і з Злучених Держав.

ОБНИЖЕНИЙ ЖИТТЄВИЙ СТАНДАРД.

Париж, 26 серпня. — Делегати Паризької Економічної Конференції, що радять над Пляном Маршала, вже згідні з тим, що яка велика не була б допомога з Америки, життєвий стандарт Европи мусить бути низьким ще й впродовж найближчих чотирьох років.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіти і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОСТОРОГА ПЕРЕД ФАШИЗМОМ!

Заходом Конгресової Бібліотеки, яка проголосила щойно свої досліди над комунізмом, добачуючи небезпеку нової війни через агресивну закордонну політику Совєтів, вийшла теж й аналіза фашизму, який ще далі є для демократії небезпекою. Конгресмен Райт Петмен, демократ з Тексас, остерігає у передмові тих, що думають, неначе б фашизм був виключно чужинецьким рухом, та що він уже пропав разом з пропавшими головними представниками цеї доктрини. Він каже, що в Злучених Державах можна й тепер завважити симптоми фашизму, прикривающого себе різними іншими назвами.

Публікація, яка переводить історичну аналізу фашизму, має на ціли звернути увагу американського загалу теж і на цю небезпеку. Замітне, що в конгресі був спротив проти цеї публікації, оснований на цьому, що її вживатимуть комуністи та крайні ліві для своїх цілей. Щоб тому частинно зарадити, публікація призначила кілька карток на виказання схожости між комунізмом і фашизмом. Крім цього звернула увагу теж і на деякі розбіжности. Наприклад, кажеться у публікації, комунізм є безбожницьким і вважає релігію „дурманом для народу", знов фашизм вправді не іде в принципі проти релігії, але атакує релігійні групи, якщо вони є перешкодою у здійснюванню фашистської програми.

Та що таке фашизм? У відповіді на це публікація подає таку широку дефініцію фашизму: [illegible] своїх послідовників [illegible] держави. Деякі дістають т. зв. [illegible] рою і безоглядним послухом. Він робить з фанатизму чесноту й звязує тісно докупи ідеологічні поняття про расову вищість, принцип проводу, панування еліти, правління одної політичної партії, набуття життєвого простору, тоталітаризму держави та вживання сили як засобу державної політики".

Де фашизм, кажеться у публікації, там немає свободи в демократичному розумінню. Замість свободи є тільки повно обовязків і зобовязань. Життя одиниці маловартне. Фашистське правління, це панування лідера з диктаторськими правами, який спирається на одну політичну групу і на еліту. Фашистська закордонна політика є „динамічна й агресивна" і змагає до своїх імперіялістичних цілей викликуванням кріз у світі.

Можна б навести ще багато інших черт, які характеризують фашистську ідеологію, зокрема це, що відноситься до робітництва, яке позбавлене в фашистській державі права на колективні догови, самоуправу робітничих юній і т. п. Та вже з цього, що тут наведене, може кожний зорієнтуватись, в чому суть фашизму, теж грізного ворога американського способу життя та американської демократії.

Комунізм, що дуже подібний до фашизму, як це виявляє згадана публікація, є нині актуальнішою небезпекою для демократії ніж фашизм. Одначе не треба забувати і за це нещастя, яке наніс людству фашизм, а який ще цілком не пропав.

Довкруги „свободи релігії" в Югославії

З приводу замовленої й оплаченої Тітом подорожі девятьох визначних протестантських проповідників і пасторів для провірки свободи релігії в Югославії розвинулася інтересна дискусія між трьома релігійними деномінаціями. Привід до цього дав звіт двох представників згаданої місії, до царства Тіта, а це бруклинського помічника пастора при церкві св. Тройці, Вилйема Меліша і редактора протестантського журналу „Чорчмен", д-ра Ґой Емірі Шиплера. Після свого повороту з Югославії вони заявили, що там нема релігійного переслідування, а щодо увязненого католицького примаса Югославії, архиепископа Алойзія Степінача, то сказали, що він не нарікає на переслідування. Зокрема ще Шиплер сказав, що релігійна боротьба в Югославії зводиться лише до боротьби за політичні впливи Ватикану в Югославії.

Після появи звіту з подорожі пасторів бостонський католицький архиепископ Ричард Дж. Кушинг виголосив на зібранні організації Лицарів св. Колюмба в Бостоні у вівторок 19. серпня незвичайно гостру промову, називаючи протестантських пасторів „замовленими післанцями" до Югославії, які підписали „ганебний і монструальний документ", в котрім вони вибілюють югославського диктатора Тіта і звільняють його від відповідальности за засуд над Степіначом та загалом над поневоленням релігії в Югославії. Кушинг сказав, що місія протестантських пасторів стоїть у звязку з боротьбою проти Католицької Церкви, яку підняла редакція журналу „Чорчмен". Він назвав таку боротьбу негідною христи[illegible] „Чорчмена", пані Наталія Вейлс Пейн заявила, що вона завважала від довшого часу, що журнал „Чорчмен" йде на руку лівим елементам і тепер вона резигнує з видавничої ради на знак протесту проти поведінки його редактора, д-ра Шиплера.

Справу вибілення Тіта протестантськими пасторами підняв дальше видавець католицького тижневика „Трут" о. Едвард Ладж Корен, який зажадав від югославського амбасадора в Вашингтоні дозволу поїхати сімом католицьким священикам до Югославії для провірки свободи віри в тому краю. Та заки він дістав відповідь з амбасади, приїхав до Злучених Держав з Европи у пятницю 22. серпня епископ Сербської Православної Церкви з Дальматії, в Югославії, Іреней Ґеорґевіч і від себе оприлюднив вияснення релігійної справи під режімом Тіта.

Еп. Ґеорґевіч є релігійним вигнанцем з Югославії від 1941 р. Він попав у тюрму націстівську під час війни за оборону Югославії перед німцями, а з приходом алиянтських військ дістався до Італії і так вирятувався з рук комуністів Тіта. Прибувши до Ню Йорку, він змісця натаврував заяву протестантських духовників „як синтезу перекручувань і неправдивих тверджень". Хоч, каже він, „я не хочу надуживати гостинности Злучених Держав, але як заприсяжений Божий слуга, Його Церкви і Його справи в цьому світі, я був потрясений до глибини після прочитання заяви". „Я не розумію, як пастори, як Божі слуги можуть приймати запрошення одного з найжорстокіших тиранів, яких загалом світ колинебудь знав. Я лише посмію спитати отих духовників, чи вони вважали б за відповідне прийняти запрошення від Гітлера на відвідини Німеччини?" З огляду на тиранію в Югославії „спроба представити релігійне положення в Югославії як політичне непорозуміння між урядом Тіта і Католицькою Церквою є лише підтримуванням оцієї тактики", себто „тактики, якої уживає Тіто подібно як і Сталін, щоб роздвоювати церкви і ослаблювати їхню відпорність".

Заява еп. Ґеорґевіча це лише ствердження знаної правди про тиранію Тіта над усіми ділянками життя, як фізичного так і духового. Дивне лише, що диктаторський режім Тіта може у вільній Америці підшукувати духовників, що свідомо складають свідоцтво на неправду. Цим вони вводять в блуд простодушних людей, які привикли бачити в духовниках служителів Божої правди а не послушників НКВД.

До дискусії над питанням про нову еміграцію

Наша нова еміграція є зовсім свіжа. Одиниці живуть тут заледви рік, більшість імігрантів приїхала сюди перед кількома місяцями, а загальна кількість у цілій Америці начисляє приблизно 600-700 осіб, враховуючи сюди і старих і малих. Є це дуже різноманітна публика. Є тут селяни, робітники, ремісники і коло 10% інтелігенції. Є навіть кількох науковців, професорів чи доцентів вищих учбових заведень, інститутів чи університетів та членів наших наукових товариств. Всі вони бувші т. зв. скитальники (назву скитальник краще закинути, бо ж це слово походить від слова „скитатись", цебто бездільничати. Краще [illegible] Нового від[illegible]си. І не одно витерпіли на еміграції. Ці їхні терпіння не почались на еміграції, бо не один з них памятає добре, може навіть на своїй шкірі, часи польської „пацифікації", Картуської Берези, не один ледви спас життя від рук НКВД і Гестапо, не один спасав своє життя в часі війни від польських боївок і большевицької партизанки, вів нужденне життя на примусових працях в Сибірі чи у фабриках в Німеччині серед голоду і граду летунських бомб чи гарматних стрілен та вкінці, цькований ворожою пропагандою, числив дні і ночі навислої над ним т. зв. примусової репатріяції. І таке життя провадила кожна людина бодай трохи діяльна на громадському полі на теренах бувшої Польщі, а дослівно кожна національно свідома, хоч би недіяльна на терені Совєтського Союзу.

Хіба кожному ясно стане, що ці люди щось пережили. Гонені ненависною долею з кутка в кут переживали вічний страх за життя своє і своєї родини, та життя других співгромадян і були у вічній журбі за долю свого обездоленого народу. Чи такий кілька чи кільканадцятьлітний стан життя не надшарпав їхнього фізичного й духового здоровля? Чи такий стан не був вислідом всякого роду нервових потрясень, артеріоскляротичних інсультів навіть у відносно не старих людей та наглих смертей на еміграції? Про це ще докладніше колись заговорить якась науково-медична чи яка друга статистична розвідка.

І ось маленький гурт згаданих людей, що стратили в во[illegible] свідомих тутешніх громадян, дістався до Америки. Які ж інші умовини, які ж зовсім другі люди в Америці. Ці вичерпані люди, без сотика в кишені, стали на вільній землі Вашингтона знова безрадні. Чи хтось їх бодай зустрінув на „пірі" та потішив їх своїм рідним словом? Не знаючи мови, тутешніх умовин та немаючи гроша, а маючи дуже часто родину на своїй голові, мусів сам собі шукати хати, праці та куска хліба для себе. Бо ж сидіти на карку своєї і так небагатої родини, яка вже витратилась на кошти спровадження і яка має теж свої родинні клопоти, він довго не міг. Вкінці кожний може добре зрозуміти почування людини, що колись в Краю жила на своїм запрацьованім хлібі і могла й другим нераз помогати, сьогодні мусить жити на ласці других. Чи міг собі такий чоловік позволити на довше сидіння та тимчасом розглядатись за відповідною працею?

Треба з признанням підчеркнути цю прихильність і допомогу як деяких свояків, так і поодиноких людей, з якою віднеслись до імігрантів деякі тутешні громадяни українці. Але такі люди є білими круками та дуже часто, не маючи жадних звязків, не багато могли зробити. А де ж зорганізована допомога нашого українства в Америці в підшуканні хати чи праці новоприбулим? Велика частина тутешніх українських робітників, обманена большевицькою пропагандою, має для імігранта лише такі гарні „слова" як зрадник чи національний бандит, друга частина тутешніх українців є взагалі байдужа до долі нашої еміграції і нових імігрантів, а третя невеличка, до того не зорганізована, без ніякого впливу тут в Америці, хотяй виявляє багато розуміння і сердечності, помагає як вміє, але всім помогати не може.

Як же інакше представляється справа допомоги усього жидівства від крайньо лівих до крайньо правих для їхніх імігрантів? Як же інакше помагають собі другі народи, як поляки і такі нечисленні литовці, що навіть зуміли спровадити цілий університет зі всіма його науковими силами до Америки. Як же інакше розуміли усі галичани допомогу своїм братам з України, які втікали від німецьких гестапівських рук в роках 1942-43, а особливо масово під кінець 1943 від большевиків. Їх влаштовували на працю, приміщували при родинах та ділились хлібом, за який тоді було так тяжко. А були це тисячі людей! Я ще для прикладу наведу деякі зовсім не милі та компромітуючі факти, які говорять вже самі за себе та про нерозуміння взагалі значення еміграції. Коли один емігрант з трудом дістався сюди до свого швагра та навіть у них тяжких часах опікую[illegible]мамою в своєю тещою, привіз її до нього, то він не лише що не помагав, але довів до цього, що цей емігрант, за допомогою тутешніх добрих громадян, мусів позичити гроші та негайно звернути йому відносно більшу суму за дорогу та забрати на дальше під свою опіку його рідну матір. Коли один імігрант з трудом піднаймав маленьку кімнатку для своєї родини у громадянки, що відносно добре ситуована, та платив половину чиншу цілого 4-кімнатного мешкання, то ця сама громадянка виповіла йому мешкання саме в найтруднішій його хвилині і жадні прохання не помогли. Одна наша установа воліла дати працю чужинцеві, як свойому емігрантові, який у цьому ділі був добре ціненим знавцем свого фаху в краю. А таких фактів можна навести багато. І противно я можу теж навести багато світлих чинів тутешнього нашого громадянства.

Не є рівнож моїм бажанням лише ідеалізувати нашу нову еміграцію, бо і серед неї є теж де-які маловартісні одиниці. Але беручи до уваги загал та працю на чужині серед своїх і чужих, треба на її рахунок вже тепер записати досить велику й корисну роботу, яку провела серед зовсім ненормальних і трудних умовин. Організація таборів, народне мистецтво, наукова праця, організація письменників, не зла постановка праці журналістів, санітарно-харитативна служба лікарів, праця студентства, організація жіноцтва, пласт, шкільництво і т. д. це ті чинники і праця нашої еміграції з якою не лише ми, але і чужинці рахуються. І коли сьогодні самі люди приїзджають до Америки, то треба надіятись, що вони тут теж не будуть бездільними та стануть вкоротці до громадської роботи — корисної роботи. Вони сьогодні ще не активні, бо доперва що приїхали, мусять самі шукати з трудом місця праці серед незнаних умовин, мусять пізнати терен, людей і обставини серед яких живуть. Але все ж таки треба їх втягнути у тутешні організації та дати їхній праці організаційне русло. Деякі з них вчаться, щоби залегалізувати тут свої дипломи, другі вчаться мови, а всі вони розбиваються за працею та беруть яку попало. Дипломовані інженери, інтелігентні жінки, вчителі, адвокати чи робітники або селяни, всі вони сьогодні не шукають праці за своїм фахом, як це останньо писалося в одній статті і „не носять своїх дипльомів в торбі", а противно, беруть роботу кожду з берега включно зі замітанням мітлою. Бо тут йде про життя і забезпечення родини.

Під оглядом політичним уся еміграція тільки живе думкою про свій нарід і його щасливу майбутність. І загал сьогоднішньої еміграції має на меті у своїй праці лише національ[illegible] і там ясляються прояви нерозумного політиканства і партійної сварні, то це є лиш нерозумні виступи поодиноких людей, яких не лише наше американське свідоме громадянство, але також нова еміграція строго осуджує і ще сильніше буде протиділати, коли ця еміграція найде свої організаційні рямки.

В останніх кількох місяцях появились в наших часописах деякі статті на тему еміграції. Треба радіти такій дискусії, бо це вияснить не одну справу. Одні статті ставляться прихильно, другі осуджують, а деякі вдаряють в сполох, але наразі пишуть лише „слово" а якихось реальних рад, чи думок не висувають. А цього замало. Безперечно дещо в цьому напрямі робить вже новозаложена організація нової еміграції. Але ця організація молода і вона вимагає мораль-

(Докінчення на 3 стор.).

ПЕТРО ХОРОЛ

НА ТЕРНОВИХ ДОРОГАХ СОВЄТСЬКИХ

13)

Селяни збиралися повільно і збори відбулися лише після обіду. Начальник зажадав, щоби громада обрала вартових відвести нас до близчого села. Присутні запропонували кілька кандидатур:

„Всеодно вони дома не працюють, старі, а молодим немає часу". Наш конвой обрали зі старої років на 65—70 бабусі і, мабуть, ще старшого діда.

До села, куда нас мали вести, було 18 км. Іти до нього ми мали завтра. Знову були забрані наші шапки, взяли слово, що не втечемо і присутні тут селяни поодинці забрали нас на вечерю. Спати ми мали на сіні у хліві голови сільської ради.

Ранком другого дня наші вартові одержали пакет, в якому були наші документи. Бабуся заховала його у пазуху і ми пішли.

Минаючи передостанню хату, ми почули оклик. Господар попрохав спинитися. За кілька хвилин він виніс хлібину й варене мясо. Подякувавши, ми долучили їх до того, що мали. Кожний ніс торбину того набиту харчами.

Наші вартові від нас відставали й просили йти повільніше.

Місцевість була такою, як оповідали селяни. Кілометрів за 4 від села, ми перейшли місток. За ним — березовий гай і просіка.

Спинились. Підійшли вартові.

„Віддайте, бабусю, наші папери".

— Голова казав віддати у районі.

„Віддайте".

— Гріх мені буде, синочку. Хіба сам візьмеш.

Я розстрибнув її убрання, дістав пакет. Вона не противилась.

Попрощавшись і подякувавши за гостинність, ми завернули на просіку.

Старі постояли, подивились нам у слід, поговорили, вимахуючи руками і помалу повернули додому.

За кілька днів шляху перед Костромою ми зайшли в село. На вулиці зустріли селян і, довідавшись, що у селі військових немає, попросили їсти. Нас запросили в хату і за пів години ми вже обідали.

До нас зайшов місцевий міліціонер. Він докладно розповів дорогу до Костроми, указав небезпечні місця. Скоро він пішов, але за кілька хвилин повернувся з хлібиною, великим куском сала та туго набитим кисетом махорки. За ним принесли харчів ще кілька жінок і ми пішли.

Міліціонер провів нас на край села, ще раз розказав нам шлях і по дружньому ми попрощались.

На 32 день нашої мандрівки ми були в Костромі. Там ми сіли в потяг і за кілька день — я — у рідному селі.

Тут я найшов брата, що жив у знайомих на горіщі.

Наша хата стояла пусткою. В ній ніхто не жив, але інші будівлі були розібрані.

Нас тягло побути на подвірю. Одної ночі, як злодії, ми перелізли огорожу і, крадучись, підійшли до хати.

Забиті вікна, розламані двері. На підлозі ґанку лежали ціж самі дошки. Обідрані зовні й в середині стіни. Та сама піч стояла, ніби чекаючи своєї господині.

Ми поцілували землю, що по ній ходили діточими ногами, взяли по грудочці землі і, озираючись, тихо пішли.

За тиждень ми мали фальшиві совєтські паспорти з іншими прізвищами.

З ними ми пішли заробляти твердий шматок совєтського хліба.

НА КУБАНІ

Я приїхав на будівництво консервного комбінату імени Мікояна в Станицю Кримську Краснодарського краю. Другого дня я був прийнятий плотником, а за тиждень вступив на вечірні курси десятників, а потім — техніків будівництва. За 9 місяців я вже був „техніком". Курси були короткочасні й достатньої підготовки дати не могли. До того ж значна частина лекцій була відведена на вивчання історії ВКП(б), її зїздів, постанов, промов її вождів і в такий спосіб зменшувано і без того невеликий час на навчання.

Тому після закінчення їх доводилось багато працювати над собою самому. Найшовся інженер, що з ласки своєї коло року працював наді мною.

Я був „свій" специяліст, бо одержав підготовку на очах партійців. Потреба у будьяких технічних кадрах була великою, бо багато старих було виарештувано.

В той час на будівництві комбінату як і всюди, була велика плинність робітничої сили. З трьох тисяч робітників, що тижня тікало від 200 до 500 і тому таку кількість що тижня приймали нових. Для мене це полегшувало жити під чужим прізвищем, бо специяльний відділ (спецвідділи, допомічні органи Г. П. У. на підприємствах та установах) не мав можливости ні пильнувати, ні зрахувати „неблагонадійних". Система слідкування й шпіонажу за робітництвом працювала слабо, руйнувалась.

Незабаром трапилась дрібна подія, що тимчасово скріпила моє становище.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ПЕКУЧА СПРАВА

(Відозва організації КОДУС в Інсбруці в справі допомоги українському студентству).

Одним із найважливіших проявів української еміграції є українське студентство. Маємо на сьогоднішній еміграції церкву, видавництва, пресу, маємо активних працівників на сільсько-господарських і по фабричних установах. Всеж такої живої активности, такої бистрої особистої діяльности, як діяльність українського студентства по Високих Школах — не проявляє сьогодні таки ніхто.

Це дуже відрадна поява серед сьогоднішніх сумних днів. Наша молодь у подавляючій більшості не марнується, а працює — поперше таки над собою і для себе, а по друге — тимсамим і для майбутности всього народу.

Школа, ще і Висока, завжди була одним із найважніших засобів добуття знання, а при його помочі й осягнення відповідного становища в суспільстві. Давно, вже дуже давно, ми перестали не доцінювати якраз отих найвищих осягів, тих верхів знання і суспільних становищ. А сьогодні ми оцінюємо їх якраз, сказати б, на вагу золота.

Сьогодні українська нація в жахливому ярмі. Тільки деяким із нас вдалося вирватися поза межі страшного терору, що панує на нашій землі. Доля одначе тих скитальців дуже трудна, а завдання великі. Здобути якнайбільше знання — це головне, бо ці, що залишилися в краю, здобути його не мають змоги. Ми повинні використати пригожі до того умови, щоб як прийде на це відповідна хвиля все своє духове надбання та досвід віддати своїй нації. Якраз у наших умовинах нам треба тому пильну увагу звернути на нашу студіюючу молодь і допомогти їй в її студіюванні.

Студіювання вимагає не тільки особистих здібностей, знання-відомостей часу й охоти, але й вимагає також чимало матеріяльних вкладів, коштує багато гроша.

Скільки нашої здібної, розумної і пильної молоді студіює в голоді й холоді, не маючи мінімальних засобів до прожитку і на вимагані оплати і такси підчас студій.

Відки має ця молодь взяти ці засоби? Чужі не дадуть, бо вони дають тільки своїй молоді. Ті конечні й потрібні засоби для студіювання української молоді на скитальщині зобовязане дати таки саме українське громадянство!

Ось тому Центральне Українське Допомогове Обєднання в Австрії (Інсбрук) покликало до життя і праці в Інсбруці (Тироль-Австрія) на всю Австрію, як окрему установу для несення помочі українському студентству Високих Шкіл **„Комісію Допомоги Українському Студентству" (КОДУС).** Ця комісія центрує в себе всю допомогову акцію для української студіючої молоді по Високих Школах Австрії (Відень, Грац, Інсбрук, Зальцбург, Лінц). Фонди й матеріяльні засоби для цієї допомоги збирає КОДУС не тільки від самих скитальців, але і від наших давніх поселенців у Новому Світі. (Харчі з Нового Світу можна посилати просто на адресу КОДУС-у до Інсбрука. Грошові пожертви слати чеками на котрийнебудь із швайцарських банків, а самий чек виставлений на нижче подану адресу КОДУС-у треба вислати поштою до Інсбрука).

Річ у тому, щоб українці у Злучених Державах Північної Америки, також і в Південній Америці й Канаді, зрозуміли потреби української студіючої молоді на скитальщині і виявили те своє зрозуміння ділом, себто, — щоб збірали між собою конечні фонди і засоби.

КОДУС у порозумінні з українською студентською організацією розділить їх у відповідний і справедливий спосіб між справді потребуючих.

Наші скитальці подивляють вже дотеперішню допомогову акцію українців Нового Світу для них; вона вже досі виявила велику силу і велику корисність для нашого народа.

Але допомога українському студентству не може і не сміє припинятися. Ця допомога справді і найважніша і найпекучіша, а одночасно не хвилева, не одноразова, а трівала й постійна.

У нас тут, в Австрії, української студіюючої молоді по Високих Школах є понад 700, — отже не така вже величезна цифра! Нашим всенародним обовязком є допомогти цьому квітові українського народу сповнити своє національно-суспільне завдання, себто стати справді інтелігентною верствою народу, верствою, на плечах якої опиниться вже незабаром увесь тягар національної відповідальности і національної праці, тимбільше, що під большевизмом і гітлеризмом якраз ряди нашої студіюючої молоді зазнали величезних втрат!

Знаємо, що наші давні поселенці в Новому Світі чутливі на всі наші заклики.

На цей наш заклик надіємося особливої відповіди!

Адреса „КОДУС":
Голова **Іван Тиктор**,
INNSBRUCK, HÖTTINGERGASSE 2, AUSTRIA — EUROPE.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Із Союзового життя в Шікаго.

Організаційне життя відділів У. Н. Союзу проявляється у нас тепер головно влаштовуванням різного роду підприємств. В неділю дня 27. липня відбувся у нас „День Українського Народного Союзу".

Підприємство мало місце в українському городі на Гігінс Ровд. Союзовці зі всіх сторін міста зїхалися громадно до городу, щоби своєю участю не лише причинитися до фінансового успіху підприємства, але й на те, щоби піддержати ту Союзову традицію, яка кожного року збирає всіх союзовців у „Дні Українського Народного Союзу".

Спортові вправи молоді в програмі „Дня" додавали всім союзовим ветеранам певности, що українська молодь з нами.

Дня 19. жовтня відбудеться у нас „Свято Спалення Моргеджу". Це щось нового серед нас в Америці, але раз інші громади сплачують довги народних домів і „святочно" підпалюють моргеджові папери, то те саме зробить й шікаговська громада. Зробіть це тому, щоби дати всім і вся знати, що за короткий час, бо за 5 літ, шікаговські відділи У. Н. Союзу купили, сплатили і змодернізували свій власний дім, знаний в нашій громаді під іменем „Сивік Сентер". Такої справи не можна збути мовчанкою, тимбільше, що відділи не думають на тому стати, а хочуть збудувати більше репрезентативний дім, який відповідав би великій громаді і остав великим документом з життя й діяльности Союзової Громади нашого міста.

Якраз тепер, коли У. Н. Союз проголосив велику кампанію за новими членами, які мають поповнити ряди його до числа 50,000, і в часі, коли є наложена квота на всі відділи У. Н. Союзу, „Свято Палення Моргеджу" буде рівночасно переглядом, що осягнено в тій кампанії до цього часу. Великі надії покладали союзовці на молодого українського організатора, що добровільно зголосився до праці. Сталося так, що цей молодий чоловік є так занятий, що не може під теперішню пору сповнювати своїх обовязків. Тому тягар праці в новій кампанії спадає знова на секретарів відділів й на всіх союзовців, що робили й досі. Шікаго не може остати позаду й призначена для нього квота мусить бути перевиконана. Під таким гаслом думає Шікаго перемогти.

Степан Куропась.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

До дискусії над питанням про нову еміграцію

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ної і матеріяльної підтримки з боку тутешніх громадян.

Що ж можна зробити вже в нинішню пору? Перш за все треба наладнати вже вкоротці взаїмне зближення старої і нової еміграції. Якнайскорше прийти з допомогою новим культурним силам одержати працю за фахом, а не, як це деякі, хоч самі від цього не зачинали, дораджують зачинати всім від мітли або лопати. Бо чим скорше ці люди забезпечать собі хліб, тим буде теж видатніша їх громадська праця. Помагати тим, що мусять легалізувати свої дипльоми та особливо уможливити нашій студіюючій молоді студії в школах чи університетах. Тут хіба нема ще надміру української інтелігенції, щоби її можна було з якихось причин занедбувати. Всі культурні сили використати треба на підсилення культурно-освітної, організаційної та торговельно-промислової праці. Звязати ці сили з культурною роботою по всіх народних організаціях, жіночих організаціях молоді. Особливо взаїмне зближення нових культурних сил з тутешньою українською, але сильно замериканізованою молоддю вийде на користь обох сторін. Перші дадуть своєю культурною працею пізнати краще американській молоді свій нарід, його багацтва та значення України для світу, а другі внесуть багато для нашої справи своїм знанням мови, тутешніх обставин та своїми впливами серед своїх друзів і знакомих других національностей Америки. Справою нової еміграції повинен теж занятися планований панамериканський зїзд, бо там можна краще розробити план розміщення всіх культурних сил на працю по цілій Америці.

Для кращого зближення обох еміграцій треба влаштовувати дискусійні вечорі та відчити на різні теми про Україну бо це їм буде корисне для старої еміграції, з якої деякі ще думають про Україну і її нарід з погляду 20-30 чи 40 років взад та й через це нерідко не розуміють як слід новоприбувших імігрантів.

Чи направду 600-700 людей, є такою важною проблемою? Чи направду нам всім вже тут так тісно? Чи направду справа нашої старої еміграції стоїть тут так світло, щоби не вимагати обнови новими й молодими людьми? Та ж тут великий лан необробленого поля! Прийдуть нові люди з новими думками і плянами. Не одно думаю при добрій волі і організаційному спритові старих і нових далося тут зробити на користь нашого загалу і на добру славу нашого народу. Чи не відчувається брак торговельної гуртівні, брак банку, споживчої і кредитової кооперації, брак дому для старців, вакаційних осель для дітей, добрих клюбів і читалень, шкіл, спортових товариств чи навіть інститутів або шпиталів. Чи не було б корисно поширити наші торговельні підприємства, закладати всякі майстерні то що? Чи тільки чужинці до цього здатні, а ми ні? Думаю, що найшовши спільну мову, совісних і здібних людей можна буде поволі і розважно не одно зробити.

Українська еміграція, що опинилася в сфері впливів західних демократій, мусить довести до того, щоб українська еміграція не затратила сили й віри в ідеали демократії. В неї живе ще віра в правду, честь і справедливість. Як стара, так і нова еміграція мусить відіграти в сучасну пору велику ролю в світі та своєю чесною і завзятою працею промостити шлях до кращого завтра свого народу.

Роман Лукич.

Старші не сміють зрікатися свого авторітету

Живемо нині в віку морального занепаду. І той занепад видно всюди — вдома, в громадськім життю, в школах, в церквах, — в життю політичнім, в життю старшого і молодшого загалу. Бо що означають ті безнастанні нинішні нарікання на молодечі злочини, які безнастанно зростають. Що означають нарікання директорів (принципалів) шкіл, що студенти в їх присутности поза школою на них не оглядаються, не числяться з ними, не сорозуміються, але розперізуються в своїм поганім поведенню. Що значать слова голови університету, де він каже, що з університетів виходять люди без моральних принципів і без розуміння світа і життя. Що означають всі ті чисельні розводи, що стають нині наче модою, наче обовязковим правилом в нинішнім життю.

Чим все те є, як не ознаками великого морального занепаду?

В „Винипег Трибюн" читаємо на редакційній стороні:

„Старші громадяни причитають зі здивуванням, а то і з заінтересуванням про те, що в Англії, в Менчестері, вийшла дика буря через те, що судця казав покарати двох хлопців, 10 і 11-літнього, по шість прутів кожному за те, що вломалися до чужого гаражу, а деякі часописи домагаються, щоби заборонити таку „варварську кару".

Це ознака нинішного часу. Що молоді хлопці беруться до злочинів, це байдуже, але страшне те, що кожний з них дістане шість разів „вязкою прутів". Так нині думає велика частина загалу.

А дальше в тій же статті читаємо:

„Нині в Англії йде ціла повість рабунків, які виконуються бандами під проводом недоростків..."

Що ж це все говорить?

В „Журналі Ню Йорк Таймс" з липня, є розумна стаття п. з. „Ми Оскаржені за Недозрілість", де автор основно розбирає отту „недозрілість", до якої нинішне покоління зійшло. До статті доданий образок, де бачимо старого, може 70-літнього чоловіка, здоровою бородою, що вбрався в хлопячу одежу і з великим захопленням розглядає „Тамі Трипвія Комикс" — себто чудернацькі і карикатурні малюнки. Кругом нього бачимо земну кулю, на якій палають страшні пожарі, але він всего того не бачить. Він бачить і розуміє лише „комикс". Він — 70-літний!

Можна би навести зі статті багато висловів, та ми ограничимося до кількох.

„Наш вік, це вік вічно недорослого Пересічного Чоловіка (камон мен), який не вміє правити другими і не дає собою правити".

„Він крикливий простак, з поганим поведенням, неоглядений, непевний сам себе, вічно ласий на витрішки, не чоловік він, а скорше хлопець, що виріс з хлопячих штанів. Та він за те не винен. Винні за те наші шкільні вихователі".

Автор статті під „пересічним чоловіком" розуміє не пересічного чоловіка з загалу, але і тих, що покінчили університети і здобули фахове знання.

А впродовж статті він головний докір робить тим, що виховують, тим, що відповідальні за шкільне виховання. Вони вміють виховувати лише на техніків, каже він, а поза тим не знають, як виховувати.

„Ми не виховуємо людських істот, що вміли би розумно жити; вдоволяємося техніками. Що ж це технік? Це чоловік, що розуміє все про свою працю, але не розуміє її остаточної цілі і її місця в широкім життю".

„Ті, що вчать — вдома, в школі і церкві — мусять передати дітям знання про людське життя і навчити їх способів життя, випробованих досвідом. Не про те має ходити, аби навчити дітей того, чого вони хочуть вчитися, і не про те, щоби вони поводилися, як хочуть, але треба дати їм те, що вони повинні знати. Треба позбутися отруйного погляду, що діти найщасливіші, коли їх заохочувати, щоби робили як їм подобається".

За великий злочин вважає автор отту прірву, що виховання зробило між наукою і релігією. „Родичі, — каже він, — безсильні супроти атеїзму через відкидання релігії, яке провадиться державними школами". А кінчить він статтю тим, що треба менше теоризувати, а зате мати більше здорового розуму.

Все наведене показує нинішний стан, а стан той дуже понурий. І до добра він не веде. І те, що говориться і про що говориться, є також великим питанням нашого українського життя. Лихо, про яке говориться, і до нас залазить — до наших домів, а що важне, до нашого світогляду.

Хіба в нас не говориться, що дітей і молодих (поза школою) треба лишати без нагляду, без проводу і контролі старших? Кажуть, що старші молодих не розуміють, отже молодим краще без старших. Вони самі себе краще поведуть і виховають.

Що варта така балачка? Ті, що самі були молодими, не розуміють молодих? А діти полишені дітям краще себе виховають? Сліпий сліпого краще поведе, ніж повів би видючий?

В нас старші зрікаються свого природного і зобовязуючого їх авторітету над молодшими і пускають молодих самопас. Зрікаються вдома, в школі, в громаді.

Колись було розуміння, що молодих треба приготовляти на старших і тому ставили перед молодими великі цілі, взнеслі ідеали, захопнюючі приміри і взірці — великих вчених, великих патріотів, великих народних працівників, великих мислителів, великих героїв, великих праведників, великих святих, великих провідників, і казали: туди дивися, туди стреми, туди добивайся, до того підготовляйся... Це було підношення молодих вгору. Вартости і здобутки життя були тоді на вищих щеблях життя.

Нині стараються затримати молодих на найглибших низинах. Тут вбачають найбільші життєві вартости. Кажуть: „Два рази молодим не будеш, отже заживай світа поки молодий. Маєш вільний час — танцюй, кричи, співай, смійся, марнуй час на нікого не оглядаючись. З нічим і ніким не числися — ані з батьком-матірю, ані взагалі зі старшими, ані з розумними, ані досвідченими, ані з самим Богом. Вартість життя лише в радощах, в забавах, в сміхах..."

ГЕН. ОМАР Н. БРЕДЛІ. — Як відомо ген. Двайт Д. Айзенгавер уступає зі становища Шефа Штабу і перебирає становище президента Колюмбійського Університету в Ню Йорку. Як заповідають, його наступником буде ген. Омар Н. Бредлі, який тепер відбуває інспекційну подорож по Середземному морі.

Нині нерозумні, або фальшиві „психольоги" радять пускати молодих самопас, бо так, мовляв, будуть їх сили краще розвиватися, бо так виявлять вони свій духовий зміст. Це звуть вони „селф експрешин" — виявленням себе. Дарма, що цей „селф експрешен" виявляє себе лише моральним занепадом.

По відкиненню тих давніших взнеслих цілей та ідеалів, що вели молодь вгору, лишилася велика порожнеча, якої ті психольоги, вчені та педагоги не мають чим заповнити, отже вона заповняється витрішками. Брудом. І молоде покоління, що могло би високо піднестися, лишається на низинах.

Нині можна між українцями почути, що учитель, професор, провідник, а навіть священик має знизитися до найнищих низин і разом з молодими брикати, скакати, танцювати, ходити переверти, бігати, боротися, і доперва тоді його будуть любити, поважати і його слухати. Тоді він зможе бути їх учителем і провідником. Не він має рішати, якими вони мають бути і як поводитися, але мають рішати танцюристи, ким він має бути. Не він для них, але вони для нього мають бути авторітетом.

Можна почути, що молодим правно належиться те, чого вони забагають і спиняти їх, це насильство. Н е д е м о к р а т и з м. Вони краще знають, ніж старші, що вони мають робити і що добре, а ще зле.

Нині можна почути, що карати дитину бійкою, це варварство. Вона може виробляти, що хоче, може ходити другим по головах, може привчуватись до злочину, до безхарактерности, і це не буде варварством, але коли дитину взяти в тверді руки і приказати, що вона може робити, а чого ні — так це варварство.

Можна почути, що примушувати дитину до того, чого вона не хоче, це варварство. Вона повинна робити, чого забажає. Це якраз пояснює, чому в Стейтах учителі вдавалися аж до поліції, щоби охороняла їх перед власними студентами. Студенти були авторітетами, бо учителі зреклися свого правного і природного авторітету.

Це все повинно привести до поважної застанови українців, — родичів, учителів, священиків, старших громадян. Вони не повинні зрікатися свого провідного авторітету в відношенню до молоді, бо той авторітет, це великий їх обовязок. Зрікатися його, це злочин.

Українцям треба мати свій власний здоровий розум і не йти за модою часу. Не треба годитися з тим, що „старі ще по старому думають, а тепер інша мода, інші звичаї". Є закони, є правила, є вартости життя, які не є ані старі, ані нові — вони вічні. Як і вічною є людська дурнота, людські примхи, людська короткозорість і легковірність, людська сліпа впертість...

Українці повинні дбати, щоби серед моря занепаду їх життя лишалося здоровим, їх розум невикривленим. Коли ж на чужих оглядатися, то по вказівкам створеної досвідом віків нашої народньої фільософії: „Від чужого злого вчися свого... Всіх слухай, а свій розум май".

(„Український Голос", Винипег.)

2,400,000 університетських студентів

Імпонуюче число: 2,400,000 студентів в американських університетах і колегіях. Між ними 63 відсотки становлять ветерани світової війни, яким у нагороду федеральний уряд платить не лише за науку й книжки, але ще й дає на утримання. Це небувале в історії нашої країни, а ледви, чи в історії будь якої країни взагалі.

Треба надіятися, що ветерани, заправлені до життя у воєнних траншеях та в різнородних воєнних ситуаціях, зрозуміють свою нагоду і присвятять тепер своє дорого окуплене життя на здобуття високої освіти. Вони перейдуть свого роду переміну — ментальну й фізичну.

Для цієї переміни достосована тепер і школа. Нові ідеї й нові методи випробовують у повоєнних відносинах. Нові винаходи виробляють спеціялістів. З цим ростуть теж і труднощі самої школи, бо вона мусить пошукати за новими учителями, тобто учителями нових ідей, нових відкрить і нових винаходів. З цим упарі йдуть видатки школи.

Велике число студентів приневолюють управу школи поширити будинки, подбати за нові шкільні залі, постаратися за нові й численні лябораторії, збільшити шкільні бібліотеки.

Між аплікантами студентами є біля 6.000,000 ветеранів, тобто половина усіх вояків, що брали участь у війні. Майже половина оцих ветеранів уже має якийсь вишкіл або шкільну науку. Половина з них, тобто приблизно півтора мільйона, побирає університетську науку, інші ходять до інших шкіл, на спеціяльні курси, тощо.

Дехто був тої думки, що студенти-ветерани це легкодухи, бо пішли до шкіл лише тому, що уряд обіцяв їм фінансову допомогу під час науки. Показується, що це далеко поважніше діло, ніж заповідалося. Тому, що управи шкіл дістали велетенське число зголошень, вони дуже дбайливо перебирають аплікантів. Студенти мусять виказатися відповідними успіхами з попередньої науки, а це причиняється до відкинення багато зголошень. Слабших студентів не хочуть приймати до каледжів хоч би тому, що нема місця. Школи найшлися теж у скрутному положенні зогляду на недостачу гроша. Треба підвищити шкільну оплату, отже лише спо-спосібніші студенти вважають за конечне постаратися за відповідну оплату.

Велике число зголошених студентів причиняється до підвищення наукових вимог, а з цим і до конкуренції між студентами. Це здорова конкуренція, яка призведе до загального підвищення наукового рівня. А наука, як і мистецтво, не має кінця. „Життя коротке, штука довга" мовляли старовинні римляни.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

10,031. Гнойовий Теодозія з с. Краснопільці від Гнойовий Василя.

10,032. Василишин Василя з Чорного Потока від Федорчук Василя с. Дмитра.

10,033. Вакула Теклі, Михайла і Миколи від Боско Михайла с. Івана з Біщі.

10,034. Вітек Михайла від Дупнак Василя з с. Поляни, Ясло.

10,035. Бердий Йосифа від Бердий Михайла з с. Мушинки. Новий Санч.

10,036. Горішний Андрія з Обозівки від Ромашина Андрія з с. Доброміркі, Збараж.

10,037. Пліш Михайла і Андрія з с. Туря, Самбір, від Кузик Михайла с. Адама і Юстини з дому Пліш.

10,039. Богданець Федора з Рокітна, Сарни, від Богданець Ірени дочка Михайла.

10,040. Панчишин Павла і Михайла, Колода Теклі ж. Дмитра від Панчишин Марії дочка Петра.

10,041. Куцинда Петра з с. Радожиць, Сянік, від Куцинда Івана.

10,042. Стодзинська Василини ж. Василя від Козачек Осипа с. Івана.

10,043. Гладун Павла від Гладун Софії.

10,044. Сянек Федора з с. Раківця, Підгайці, від Гончар Марти з дому Сянек.

По інформації писати до:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.
В запитах просимо конечно подавати групу і число.

ТАРЗАН, ч. 1673. Союзник ворога.

Пі час, коли Тарзан і Зорг водилися то сюди, то туди, використовуючи хитрощі джунглів проти столітньої зручности...

злющий псисько підбіг попід корчі, щоб занюхати, де находиться малпочоловік.

Вкінці пан джунглів загнав Зорга в некорисну позицію.

Побачивши свою нагоду, Тарзан замахнувся тризубом... ...одначе в цій хвилині псесі зуби впялилися в його ногу.